

EU Platform on Diet, Physical Activity and Health

15.3.2005

RUOKAVALIO, LIIKUNTA JA TERVEYS – EUROOPAN TOIMINTAFOORUMI

1 – Ongelma

Euroopan unionin kansalaiset liikkuvat liian vähän ja kuluttavat liian paljon: liikaa energiaa, liikaa kaloreita, liikaa rasvaa ja sokeria sekä suolaa. Pääasiallisena seurauksena tästä on ylipainoisuuden ja lihavuuden akuutti ja pysyvä lisääntyminen koko EU:n alueella. Ilmiö on erityisen vakava lasten ja nuorten keskuudessa. Suuntaus lisää sairastumisriskiä ja lyhentää elinikää. Aiheutuvat inhimilliset menetykset ovat sietämättömät. Myös taloudelliset menetykset ovat huomattavat.

Kyseessä on yhteiskunnallinen sairaus, jonka syyt ovat moninaiset. Siihen ei ole yksinkertaisia ratkaisuja. Komissiolla on apunaan ravitsemuksen ja liikunnan asiantuntijoiden verkosto, joka neuvoo sitä kansallisella ja paikallisella tasolla suoritettavaa työtä tukevan laaja-alaisen strategian kehittämisessä. Myös kansanterveyden toimintaohjelmasta rahoitetaan joukkoa hankkeita, jotka koskevat ravitsemusta, lihavuutta ja liikuntaa. Jäsenvaltioiden ja Maailman terveysjärjestön tasolla annettavat suositukset ovat yleensä samansuuntaiset, kun on kyse tasapainoisen ruokavalion sisältämien ravintoaineiden vaikutuksesta ja toivottavista määristä. Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä puolestaan on osaltaan tiedottaa ravitsemuskysymyksistä. Ruokavaliosta käytettävät vertailuarvot näyttävät joka tapauksessa olevan jo hyvin lähellä toisiaan.

2 – Toimintafoorumi

Ongelma on jo kyllin vakava ja laajalti tiedossa, jotta eräät toimijat ovat valmiit näyttämään esimerkkiä ja toteuttamaan toimenpiteitä nykyisen suuntauksen hillitsemiseksi ja jopa kääntämiseksi. Kyseiset toimijat ovat järjestäytyneet toimintafoorumiksi.

Foorumi toimii Euroopan komission johdolla. Komission tehtävänä on ennen kaikkea varmistaa, että foorumin toiminnassa noudatetaan yhteistyö- ja toimintahakuista lähestymistapaa ja että se on yhdenmukaista Euroopan ravitsemus- ja liikuntaverkon toiminnan sekä neuvostossa ja Euroopan parlamentissa asiasta käytävän keskustelun kanssa.

Foorumin tarkoituksena on tarjota asianomaisille toimijoille yhteinen Euroopan tasoinen kokoontumispaikka,

- (a) jossa ne voivat kertoa, miten ne aikovat konkreettisesti edistää terveellistä ravitsemusta, liikuntaa ja lihavuuden torjuntaa ja missä kyseisistä suunnitelmista voidaan keskustella;
- (b) jossa toimijoiden tekemän työn tulokset ja siitä saadut kokemukset voidaan julkaista ja analysoida, jotta ajan mittaan voidaan koota parhaat toimintamallit ja selkeästi määrittää parhaat käytänteet.

Kaikki mahdolliset toimijat eivät vielä ole tulleet mukaan foorumin toimintaan, mutta se on avoin kaikille osallistumishaluisille. Foorumin työsuunnitelmia kehitetään sitä mukaa kuin ilmenee uusia tosiasioita ja uusia poliittisia toimintalinjoja. Osallistuminen foorumin tarjoamaan yhteistyöhön edistää uuden tiedon kartuttamista meneillään olevien tutkimusten tueksi.

Foorumin tiedossa on, että yksityiset koulut, yhtiöt, kansalaisjärjestöt ja muut yhteisöt ovat jo käynnistäneet monia samantapaisia hankkeita ja että vastaavia verkkoja on rakenteilla tai käynnissä eräillä seuduilla tai eräissä jäsenvaltioissa. Foorumissa tunnetaan hyvin asiantuntijaverkoston tämänhetkinen työskentely sekä elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä ja kaupallista viestintää koskeva lainsäädännöllinen ohjelma. Foorumi ei pyri korvaamaan näitä toimintoja. Se tavoittelee läheistä yhteistyötä muiden aloitteentekijöiden kanssa ja haluaa pikaisesti jakaa hedelmällisten kokeilujen tulokset mahdollisten kumppanien ja kilpailijoiden kanssa koko Euroopan unionin alueella. Foorumi toivoo voivansa näyttää esimerkkiä muiden seurattavaksi ja antaa panoksensa Euroopan unionissa käytävään poliittiseen keskusteluun.

3 – Toiminta-alat

Foorumin nykyisten jäsenten kartoittamat toiminta-alat heijastavat toimijoiden monipuolisia kokemuksia. Alat ovat

- kuluttajavalistus, myös pakkausmerkinnät
- koulutus
- liikunnan edistäminen
- markkinointi ja mainonta
- elintarvikkeiden koostumus, terveellisten elintarvikkeiden saatavuus, annosten koko.

Kyseiset alat ovat osittain päällekkäisiä ja vaikuttavat toisiinsa. Luettelo ei ole tyhjentävä.

4 – Toimintasitoumukset

Foorumin jäsenet ovat sopineet keskinäisestä toimintasuunnitelmien vaihdosta sekä esittelevät asettamiaan tavoitteita ja keinoja niiden saavuttamiseksi. Selvittääkseen kyseisiä toimintasuunnitelmia varojen myöntämistä silmällä pitäen foorumin jäsenet ovat sopineet seuraavasta menettelystä:

- Useimmat foorumin jäsenet ovat jo käynnistäneet lihavuuden torjuntatoimia. Aluksi raportoidaan vuonna 2004 toteutetuista ja vuodeksi 2005 päätetyistä toimita.
- Kukin toimija (tai jäsenjärjestö) kartoittaa toteutettavat toimet kuultuaan tavanomaisia sidosryhmiään, joita lihavuudesta käytävä keskustelu koskee. Kaikki toimijat eivät voi toimia kaikilla kartoitetuilla toiminta-aloilla. Toimijoiden on selvitettävä, mille toiminta-aloille mikin niiden sitoumuksista kuuluu.
- Foorumimenettelyn yhteydessä tehtyjen EU-tason sitoumusten täytäntöönpano voi edellyttää yhteisymmärrystä paikallisten sidosryhmien kanssa ja erilaisia täytäntöönpanotapoja kansallisella ja paikallisella tasolla.
- Vuoden 2006 tavoitteena on, että kukin toimija sitoutuu suuntaamaan perusvaatimukset ylittäviä uusia voimavaroja jo käynnissä oleviin tai uusiin toimiin lihavuuden torjumiseksi. Toimintasuunnitelmissa on selvästi osoitettava kyseiseen sitoumukseen osallistujat. Jos toimija sitoutuu jonkin ryhmittymän tai liiton nimissä, sitoumuksen laajuus on määriteltävä mahdollisimman tarkasti.
- Tavoitteena on, että mahdollisimman monet jäsenet voivat yhtyä vuoden 2006 sitoumuksiin ja että toiminnan ja tulosten vertailuarvot tai indikaattorit voidaan osoittaa.

5 – Toimien seuranta

- Toimijoiden on seurattava oman toimintansa tuloksia avoimesti, yhteistyöhakuisesti ja vastuullisesti sekä siten, että osa sidosryhmistä voi osallistua todetun edistyksen ja saavutettujen tulosten käsittelyyn tietojen luotettavuuden varmistamiseksi. Tämä lähestymistapa edellyttää uudenlaisia seurantamenetelmiä ja muodostaa tärkeän osan foorumin työskentelystä; lähestymistavasta tiedotetaan ja se selitetään.
- Osallistujien yleisenä toiveena on kehittää paitsi osallistuvaa itसेseurantaa, myös eräitä parhaiden käytänteiden vaativampia toimintamuotoja, erityisesti arviointia. Komissio ja toimijat ovat sitoutuneet kehittämään asiaankuuluvan menetelmän vuonna 2005.
- Foorumi tarkistaa sille toimitetut tiedot säännöllisesti ja ottaa ne huomioon kunkin toimijan tulevien toimintasuunnitelmien kehittälyssä.

6 – Sitoumusten kesto

- Kaikki foorumin jäsenet ovat yhtä mieltä siitä, että foorumimenettely on haastava ja innovoiva lähestymistapa. Tulokset tarkistetaan vuonna 2006, ja silloin päätetään foorumin jatkamisesta, uudistamisesta tai purkamisesta sen mukaan, mitä siihen mennessä on saavutettu sekä itse foorumissa että muilla tavoin vallitsevan suuntauksen kääntämiseksi. On sovittu, että foorumin nykyiset jäsenet tarkistavat osallistumishalukkuutensa tähän mennessä ja että uusia toimijoita voi ilmoittautua mukaan milloin tahansa.

7 – Muita aloitteita

Foorumi auttaa parantamaan yleistä tietoisuutta lihavuuden muodostamasta haasteesta, ottamaan haasteen laajalti huomioon EU:n politiikoissa ja tulevaisuudessa kehittämään uusia toiminta-aloja.

Tähän pyritään muun muassa seuraavasti:

- Foorumissa voidaan keskustella myös ongelmista, jotka eivät vielä varsinaisesti kuulu sovittuihin toiminta-aloihin. Niinpä foorumin on määrä alkaa tutkia toimintavuonna

2005/2006, mikä olisi paras tapa edistää lihavuuden torjuntaa muiden toimintalinjojen alalla kuten maatalous-, ympäristö-, koulutus- ja tutkimuspolitiikassa. Terveysasioista vastaava komission jäsen antaa työtovereidensa ja heidän yksiköidensä kanssa suuntaviivat asiasta käytävään keskusteluun.

- Foorumi syventää jäsentensä tietämystä alan ajankohtaisista avainkysymyksistä aluksi etenkin työryhmissä, joissa käsiteltäviä aiheita ovat ”elintavat ja liikunta” sekä ”kulutuskäyttäytyminen: koulutus, tiedotus ja kaupallinen viestintä”. Vuoden 2005 lopulla foorumi tarkastelee mahdollisuutta laajentaa toimintaa ja perustaa resurssien salliessa uusia työryhmiä. Ehdotuksia on jo tehty elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä sekä markkinointia ja mainontaa käsittelevien työryhmien perustamiseksi.

8 – Tukipyyntö

Foorumi pyytää ministerineuvoston puheenjohtajamaata Luxemburgia etsimään hankkeelle tukea. Neuvostolta toivotaan apua sekä jäsenvaltioiden terveys- ja koulutusviranomaisten mukaansaannissa että terveysalan ammattilaisten kannustamisessa paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla, myöntämään varoja jo ehdotettujen parhaiden toimintatapojen levittämiseksi sekä tiiviissä yhteistyössä foorumin jäsenten kanssa vuonna 2005 luomaan tarvittavan dynamiikan. Lisäksi pyydämme Euroopan parlamentin valiokuntia tukemaan työtämme.

Foorumi on avoin kaikille, jotka voivat antaa panoksensa konkreettisen toimintasuunnitelman muodossa. Käännymme ennen kaikkea terveys-, koulutus- ja viestintäalojen ammattilaisten puoleen saadaksemme heidät tehokkaasti mukaan työskentelyymme.

9 – Perustajajäsenet

Tässä vaiheessa foorumin työskentelyyn osallistuvat seuraavat tahot:

Koordinoija: Markos Kyprianou Euroopan komission puolesta

Mars Di Bartolomeo, Luxemburgin suurherttuakunnan terveys- ja sosiaaliturvaministeri

Karl-Heinz Florenz, Euroopan parlamentin ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan puheenjohtaja

Euroopan elintarvikeviranomainen (EFSA)

Euroopan elintarvike- ja juomateollisuuden keskusliitto (CIAA)

EuroCommerce

EuroCoop

Euroopan kuluttajaliitto (BEUC)

European Modern Restaurants Association

European Vending Association (EVA)

World Federation of Advertisers (WFA)

International Obesity Task Force (IOTF)

European Heart Network (EHN, Euroopan sydäntautiliittojen yhteistyöelin)

Standing Committee of European Doctors (Euroopan lääkäreiden pysyvä komitea)

Maailman terveysjärjestö (WHO) päämajansa sekä Euroopan aluetoimistonsa edustamana; järjestö osallistuu foorumin työskentelyyn toimivaltaansa kuuluvilla teknisillä aloilla

10 – Muut osallistujat

Seuraavat organisaatiot ovat viime viikkoina osallistuneet hankkeen valmisteluun. Ne tukevat foorumin työskentelyä ja jatkavat samalla osallistumisensa ja konkreettisen panoksensa laajuuden määrittelyä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

Euroopan kansanterveysallianssi (EPHA)

Maatalousjärjestöt ja -osuuskunnat (COPA–COGECA)

European Society of Paediatric Gastroenterology and Nutrition (ESPGAN)

European Federation of the Association of Dieticians (EFAD)

Euroopan kaupallisten tv-yhtiöiden yhteenliittymä (ACT)

European Group of Television Advertising (EGTA)

European Food Information Council (EUFIC)

European Association for the Study of Obesity (EASO)

European Federation of Contract Catering Organisations (FERCO)

International Baby Food Action Network (IBFAN)